

Judæus ex captivis aliquam extraneam uxorem adamaret, primo eam sordidis vestibus spoliaret; exin stafiū novis mundisque indueret, et sic eam uxorem haberet. Decet igitur ut hoc faciat Deus animæ peccatrici vere alienigenæ, cum assumere eam vult in sponsam. Itaque non solum a peccatis eam abluit, sed præterea nova splendidaque gratiæ veste, virtutum coloribus variegata induit. Ea vero pulchritudo in quibusdam sanctis e facie elucebat, uti in B. Virgine, teste S. Dionysio Areop. in S. Stephano, S. Arcadio, S. Simone Salo, S. Ignatio, etc. Hanc ss. angeli in anima venerantur, et statim incipiunt amare.

Ad hæc, si sponsa, ergo a sponso subinde recreari et cum ipso gaudere debet: *Numquid enim filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus?* ait Dominus, Matth. IX. Sic qui in gratia sunt, semper animo pacato et hilari sunt et in ipsis afflictionibus reficiuntur a sponso suo infernis solatiis.

Sponsa dignitatem sortitur sponsi, ut si sponsus sit rex, sponsa fiat regina. Omnes etiam proles sponsæ regiam induunt dignitatem propter sponsum regem, tametsi ipsa prius non fuerit regina; ita opera hominis justi induunt rationem meriti cælestis, ut suprad.

Denique, sponsa gaudet, et fruitur bonis sponsi; omnia enim quæ habet sponsus, sponsæ etiam sunt, nec fit inter conjuges partitio bonorum: sed quod est unius, est et alterius. Regnum igitur suum, quod est: *Justitia, et pax et gaudium in Spiritu sancto* (ad Rom. XIV.) Deus intra sponsam ponit, ut ea cum ipso regnet, ipsius bonis fruatur.

Quando itaque tanta sunt bona, quæ præparavit Deus diligentibus se, tantæ dignitates, tantæ divitiæ, tantæ prærogativæ, quis non incitetur ad amorem Dei et vitiorum odium ac fugam? Neque enim hic alia pugna, nisi contra vitiorum illecebras requiritur, nec alius amari præcipitur, nisi is, qui ex natura sua amabilissimus, imo omne bonum est. Quando speciosissima illa Judith in castra Assyriorum descendit, Assyrii visa ejus pulchritudine dicebant: *Quis contemnat populum Hebræorum, qui tam decoras habent mulieres, ut non pro his merito contra eos pugnare debeamus?* Judith X. Nihil ad decorem gratiæ decor ille Judith. Quis ergo non pro ea depugnet contra vitia, quis non amet Deum, qui amorem illum tanto amore remunerat?

CONCIO IV.

SIGNA INHABITANTIS SPIRITUS SANCTI SEU GRATIÆ IN HOMINE.

I. Motus in homine internus. — II. Mutatio hominis in virum alterum. — III. Fuga illecebrarum peccati et timor Dei. — IV. Timoris humani expulsio. — V. Robur et imperterritus ad patiendum animus. — VI. Promptitudo ad obediendum Deo. — VII. Desiderium majoris perfectionis, et alaritas ad bene operandum: itemque modus accendendi in nobis ignem Spiritus sancti.

THEMA.

Tamquam ignis sedit supra singulos eorum.
Actor. II.

Magni momenti quæstio est, quam proposuit S. Paulus quibusdam discipulis, Actor. XIX. *Si Spiritum sanctum accepistis? Si quis enim Spiritum Christi non habet, hic non est ejus*, inquit idem apostolus, ad Rom. VIII. q. d. in statu gratiæ non est, in statu damnationis est, sed ne minus difficilis quæstio ista est; quia Spiritus sanctus non jam in visibili specie, velut olim columbæ super Christum, vel ignis super discipulos ejus; sed arcano et invisibili modo in cor hominis descendit. Unde Dominus, Joan. III. dixit Nicodemo: *Spiritus ubi vult spirat, et vocem ejus audis; sed nescis unde veniat et quo vadat: sic est omnis, qui natus est ex Spiritu.* In quem locum D. Gregorius, I. XXVII. moral. c. XIII. ait: «*Vocem Spiritus audire est vi compunctionis intimæ in amore conditoris assurgere. Sed nemo scit unde veniat, quia ignoratur per ora prædicantium, quibus se ad nos occasionibus fundat. Et nemo scit, quo vadat, quia cum unam prædicationem multi audiunt; intelligi non potest, quem deserens abiciat, aut cujus ingrediens in corde requiescat.*» Quid igitur, auditores, quid respondebimus apostolo? *Si Spiritum sanctum accepistis?* Respondemus ex Ecclesiæ cathol. sententia, non scire quidem nos certitudine fidei (ut volunt hæretici) nec certitudine infallibili, seu evidenter, an Spiritum sanctum acceperimus; posse tamen scire certitudine quadam morali, seu conjecturali, quæ excludat anxietatem ac metum, et quandoque omnem oppositi formidinem. Possumus ergo audire vocem Spiritus sancti, hoc est, ex quibusdam argumentis præsentiam ejus deprehendere, tametsi illam in nobis oculo fidei aut scientiæ non cernimus. Et propterea in specie ignis descendit hodie in discipulos, ut per analogiam et similitudinem effectuum, quos parit ignis, deprehendamus in cordibus nostris gratiam ejus; id quod nunc facimus.

I. Ignis strepitum edit, necnon bombum in bombardis, tonitru in nubibus. Ita Spiritus

sanctus cum incipit movere cor ad penitentiam et detestationem peccati, totum hominem concutit, et quasi fragore quodam edito aut tonitruo percussit. Quemadmodum enim ingrediente Domino Jerosolymam: *Commota est universa civitas, dicens: Quis est hic?* Matth. XXI. ita ingrediente in cor hominis Spiritu sancto commoveatur totus homo dicens: *Quis est hic, quem offendi? Quis sum ego qui eum provocare ad duellum ausus sum? Quanta insaniam laboravi? Quoties et quam graviter deliqui? Quantum boni perdidit? Quæ supplicia commerui? Hunc sonitum significare videtur ventus ille vehementis, qui missionem Spiritus sancti præcessit et replevit totam domum, ubi erant sedentes; ut scilicet indicetur prius vento gratiæ provenientis, et ad contritionem excitantis dejicienda obstacula Spiritus sancti peccata, et pulveres peccatorum evertendos. Quod si igitur ejusmodi commotionem et fragorem in te senseris, bono animo esto; non longe a te abest Spiritus sanctus, paulo enim post aderit. Cujus rei figura era Samson, qui irruente in se spiritu Domini dilaceravit leonem quasi hœdum in frusta discerpens, Jud. XIV. Discerpere igitur et tu peccata debes per contritionem, et in frusta comminuere per confessionem, si vis ut credam te a Spiritu sancto afflatum esse.*

II. Ignis immutat rerum naturas, cibos crudos excoquit, et salutare homini reddit, ferrum natura sua durum, obscurum, ponderosum, frigidum dum ignit, ignis conditionibus induit; reddit molle, lucidum, leve, fervens. Idem in corde hominis efficit Spiritus sancti adventus; immutat enim hominem, ut jam non idem, sed alius quidem homo esse videatur. Qui enim paulo ante ferro durior, tenebris ipsis tetricior atque obscurior, pondere vitiorum ad terram demersus, glacie denique frigidior in amore cœlestium erat rerum, postea adveniente gratia duritiam solvit, ceditque inspirationibus divinis, cœlesti lumine illustratur, excussa peccatorum sarcina ac pondere terreni amoris, assurgit ad divina, cœlestia desiderat, serio et constanter cavet peccata, flagrat Dei amore, etc. Hac ratione Saul postquam in unctus fuit, e rustico et pastoritio viro mutatus est in regem, prophetam ac psalterem. Unde Samuel ad eum dixit: *Insiliet in te spiritus Domini, et prophetabis cum eis et mutaberis in virum alterum*, 1. Reg. X. q. d. qui prius rusticam egisti vitam, de asinis tantum sollicitus et pecoribus, vilia et infima tractare solitus, postea in unctus oleo et afflatus spiritu Dei, altiores et regias cogitationes suscipies, regios mores indues, sublimia tantum negotia tractabis, et cum prophetis divinas laudes canes. Id quod ibidem factum esse magna populi ad-

miratione scribitur; dicebant enim: *Quanam res accidit filio Cis? Num et Saul inter prophetas?* Idem contigit apostolis, qui in unctio Spiritus sancti e rudibus et indoctis piscatoribus in viros tam eloquentes, eruditos et graves sunt mutati, ut omnes qui eos audiebant, obstupescerent, ac quodammodo dubitarent, utrum iidem, an alii essent: *Nonne, inquit, ecce omnes isti, qui loquuntur Galilæi sunt?* Act. II. sane ebrios saltem aut insanos putabant. Verum ebrii erant spirituali musto, quia per infusionem Spiritus sancti e carnalibus spirituales, e terrenis cœlestes facti sunt. Quando igitur videritis aliquem prius mundo, deliciis et vitiis deditum mores commutasse in melius, mundum et delicias spernere, superna amare, terrena fastidire, pro sceleratis actionibus sanctas edere, nunc scitote eum Spiritu sancto inunctum esse, ac dicite: *Hæc mutatio dexteræ Excelsi*, Ps. LXXVI.

III. Ignis omnia respuit, et neminem ad se prope accedentem admittit, quin in eum pugnet. Idem agit in homine Spiritus sanctus, quando per gratiam in eo habitat. Quare si peccatorum illecebras passim occurrentes respuas, et in eos pugnes, argumentum est Spiritus sancti in te habitantis. Paradisum munivit Deus flammeo gladio, Genes. III. ne quis deinceps accedere ad lignum vitæ posset. Spiritus sanctus munit cor hominis, quod inhabitat, igne timoris Dei. Hic si fuerit custos cordis tui, ut mundo, carni, diabolo aditum ocludas, tunc dicam hospitem cordis tui esse Spiritum sanctum. Quando principis palatium apertum et nullis satellitibus stipatum est, ita ut cuivis de plebe licitum sit ingredi, signum est principem domi non esse; contra vero in palatio esse, cum ad fores excubant satellites, et ab ingressu palatii arcent eos, qui ingredi non debent. Ita dico ego: Si cor tuum omnibus passim desideris et cogitationibus sit pervium, nec propterea tibi conscientiam facias, non esse domi tuæ Spiritum sanctum. At si custos tuus sit ignis Spiritus sancti et timor Dei, signum est inhabitari te a Spiritu sancto. Habuere custodem illum apostoli, qui post acceptum Spiritum sanctum, cum pessimus ille mercator Simon magus pecuniam eis offerret, ut darent eis potestatem conferendi Spiritum sanctum, respuerunt mox iniquissimum lucrum et dixerunt: *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri*, Act. VIII. Habuit et David qui a suis instigatus, ut occideret Saulem inimicum suum deprehensum in spelunca, abhorruit dicens: *Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino meo, christo domino.* Et cum præcideret oram chlamydis ejus, statim percussit eum cor suum, quasi custos ille timor Dei mox pro-

diderit et reprehenderit hanc etiam levem culpam, ingressam in cor Davidis, 1. Reg. XXIV. Unde S. Basilius, interrogat. CCXCVI. in brevioribus querit, qua ratione persuaderi possit animæ culpa, quod a peccatis sit libera et consequenter in statu gratiæ, respondetque: *Si quis in seipso animi affectionem illam similem Davidi inesse animadverterit apud quem est, iniquitatem odio habui, et abominatus sum.*

IV. Ignis se includi non fert, sed foras erumpit, et omnia obstacula perrumpit, uti patet in bombardis, cuniculis subterraneis igne succensis, etc. Quare si quis bene operando foras prodeat, ita ut a bono opere impediri se non patiat, sive a timore humano, sive a pudore aliove obice, dicam eum Spiritus sancti habitaculum esse, quia scriptum est, 1. Joan. IV. *Perfecta charitas foras mittit timorem*, quomodo scilicet ignis in bomba expellit æneum globum, ut in publicum erumpat. Ubi ergo talis eruptio et timoris expulsio videtur, ibi intus latet ignis charitatis et Spiritus sancti. Indicium hoc videre etiam in apostolis fuit imprimis hodierna die, quando usque ad eam in cœnaculo inclusi manserunt cum cæteris fidelibus, utique ob metum Judæorum: tacti vero igne Spiritus sancti, foras eruperunt, et in laudes ac prædicationem evangelii publicam proruperunt urgente Spiritu sancto. Deinde, quando jussi a principibus tacere et abstinere a Christi præconio, intrepide responderunt: *Si justum est in conspectu Dei vos potius audire quam Deum, judicate. Non enim possumus, quæ vidimus et audimus, non loqui*, Act. IV. Charitate enim succensi respuebant omnes pœnas, et in proposito suo perrexerunt. Rursum adducti in concilium, principi sacerdotum et magistratui, silentium eis præcipienti, dixerunt: *Obedire oportet Deo magis, quam hominibus*, Act. V. Eadem constantia ac pene iisdem verbis gentilis ille Socrates respondit olim iudicibus, a quibus ad mortem condemnatus erat ob philosophiæ sinceram professionem. Dicebat enim: *Equidem vos omnes singulari quadam benevolentia complector: parendum tamen potius duco Deo immortalis, quam vobis. Itaque quamdiu et sperabo et potero nunquam philosophiæ curam abjiciam, nec vestri admonendimoreque ac modo meo adhortandi ad virtutem: quemcumque sero ex vobis nactus,» Plato in apolog. Ostensum hoc est typice in Samson, qui duobus novis funibus ligatus a suis contribulibus, et traditus Philisthæis, irruente in se spiritu, rupit funes et interfecit hostes, Jud. XV. Rursum inclusus in Gaza urbe abstulit ambas portæ fores, et exivit, cap. XVI. Quid duo isti funes et duæ fores, nisi timor et pudor? Hi enim multos ligant atque includunt, quominus recte operentur. Ergo*

qui eos ruperit, nã is magnum argumentum dabit, irruisse in eum Spiritum sanctum eique hoc robur dedisse. Interroget nunc seipsum quisque, an tali robore præditus sit, an foras mittat timorem. Quæro igitur ex te: Fratrem forte peccantem fraterne corripisti aliquando? Non, inquis. Cur? Ne illi displicerem, isque ægre ferret, timui, sed: *Perfecta charitas foras mittit timorem*, ait Joannes. Vidistine aliquando fieri alicui injuriam, injustum aut durum quid in præjudicium aliorum decerni in senatu vel concilio assidens? Sæpius. Reclamastine et iniquos consiliarios correxisti? Non, ne eos offenderem, ais. Ergo Spiritum sanctum non habes qui Dei timorem præcipit, non hominum. Offendistine aliquando verbis proximum tuum? Sæpius, inquis. Revocastine calumniam, et veniam ab eo postulasti et honorem restituisti? Non, dicis: timeo enim ne id mihi dedecori sit apud alios, sed: *Perfecta charitas foras mittit timorem*. Quoties et quantas das pauperibus eleemosynas? Nunquam, vel exiguas. Cur? Timeo ne per hoc egere ipse incipiam, sed: *Perfecta charitas foras mittit timorem*. Quam sæpe pœnitentiæ et communionis sacramentum frequentas? Semel in anno, ais. Cur ita? Cum corpus tuum bis in die pascas, animam in anno tantum semel, vereor ne ab aliis hypocrita videar, aut certe singularis dicar, sed: *Perfecta charitas, etc.* Ad quid iste tuus superfluous ornatus? Annon superbiæ indicium? Annon putas æque te agnoscere in modestiori? Ne ab aliis mei similibus despiciar, et videar non habere, quo vestiari juxta statum meum, sed: *Perfecta charitas, etc.* Quoties ad choreas, convivias, et ludos non ivisti, cum vel invitaberis, vel occasio esset? Nunquam, ais, ne ab aliis religiosus parum cordatus aut inhumanus viderer, sed: *Perfecta charitas foras mittit timorem*. Quare si tibi mundus et vel ipsi parentes vincula illa timoris vel pudoris volunt injicere, disrumpe ea fortiter, et habebis argumentum regi te a Spiritu.

V. Ignis mollia indurat, uti lateres et vasa fictilia. Quare si ad ferenda adversa duri et infracti simus, signum est Spiritus sancti ignem in nobis habitare, a quo effectus ille procedat. Patuit in apostolis Spiritu sancto roboratis: qui enim prins timidi et imbecilles erant ad patientiam, fugiebant et abscondebant se, partim etiam ad ancillæ vocem terri negabant: postmodum caute marpesia duriores stetero ante reges et tyrannos, contempsero eorum jussa, sprevero minas, verbera, vincula et supplicia pro deliciis habuere, et gloriati sunt de illis. Hinc Petrus, Jacobus, et Joannes videbantur S. Paulo columnæ esse, uti ipse testatur ad Galat. II. quia sicut columnæ tanto firmiores stant, quanto majori

premuntur onere, ita apostoli Christi in persecutionibus fortiores stetero. Idemque olim Socrates præscripsit viro justo: ejus enim hæcerat sententia: *Sicut statua vel columna basi, ita vir bonus instituto innixus honesto, nullatenus dimoveri debet*, Stob. ser. 1. Quæro jam ex te: Uxorem habes difficilem, iracundam, morosam? Vicinum invidum, infensum? Pro admonitione convicium, pro beneficio injuriam accipis? Spoliaris bonis tuis? Moritur uxor, liberi? Quo fers animo quæso? Læto et æquo? Utinam! Et o quam rara hæc avis! Quam multi hodie, qui sibi ipsis cruces imponunt, jejunia, peregrinationes, eleemosynas, etc. et cruces sibi a Deo impositas ferre nolunt, et unum verbum asperum, unum contemptum devorare et oblivisci nequeunt? Qui hoc nisi extrema dementia? Si enim tu ægrotes, nonne mavis præscribi tibi pharmacum a medico perito, quam a teipso, licet artem mendendi calleas: ne forte nimio tui amore nimis parum, vel nimio desiderio convalescendi, nimis multum sumas? Cur igitur non fers æquo animo pharmaca a Deo tibi præscripta, qui optime novit, quantum tibi conveniat?

VI. Ignis e converso dura quædam emollit, et aliquot uti metalla et ceram ad varias imagines et sigillorum formas recipiendas. Ita Spiritus sancti gratia animam reddit tractabilem et idoneam ad recipiendas divinas impressiones, inspirationes, manducationes, ut docet D. Thomas, 1. II. quest. LXVIII. art. 1. Duri erant apostoli ante missionem Spiritus sancti, ideo Dominus ante resurrectionem exprobravit eis incredulitatem eorum duritiam cordis. Sed post eam ita tractabiles facti sunt, ut instar ceræ liquefactæ omnes formas recipere, ad omnes provincias, quocumque mitterentur, pergerent, divinæ directioni in omnibus subjacerent. Quod si nos similiter deponeremus cor lapideum et sumeremus cor carneum, signum foret habitare in nobis ignem Spiritus sancti. Significatum hoc mystice Genes 1. cum dicitur: *Spiritus Domini ferebatur super aquas*, id est, (ut Tostatus exponit) tam facile rerum omnium creandarum figuras designabat et ideas, quam facile quis digito in aquam scribit. Mystice Spiritus s. fertur super aquas, id est, super mobiles et tractabiles, qui inspirationibus ejus expedite cedunt et obediunt. Talis erat Beata Virgo, cui merito dictum est: *Spiritus s. superveniet in te*, quia ut aqua et cera erat mollissima; dixit enim: *Eccc ancilla Domini, fiat mihi, etc.* quasi dicat: (ut exponit Theophyl. ib.) *Eccc tabula sum pictoria, pingat pictor, quod voluerit. Sicut iter et David, Psal. LXXII. Ut jumentum factus sum apud te, et ego semper tecum: tenuisti manum dexteram meam, et in voluntate sua deducisti me.* Ut enim jumentum (velut equus)

onerari se patitur, duci et reduci pro arbitrio, imo pedes omnes, unum post alterum elevari, donec unguis ejus ferreæ solæ affigantur, ita asserit David se parere Deo. Et certe mirum, quod jumenta usu tam tractabilia fiant, nos vero vix unquam fiamus. Vidi asinum, qui ad nutum domini cubabat, trahi se patiebatur, ad numerum saltabat: simium item qui velut mortuus esset, se tractari et flecti a domino suo; nos vero quam multas audimus vocationes, conciones, inspirationes, videmus exempla, et vix aliquando Spiritui sancto acquiescimus atque obedimus. Laudamus exempla, conciones, sed non facimus quæ jubentur. Quoties tibi dicitur: *Diligite inimicos, quoties oras: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos, etc.* et cur non id facis? Vide annon tibi dicat S. Stephanus, Act. VII. *Dura cervicæ et incircumcisus cordibus et auribus, vos semper Spiritui s. resistitis.*

VII. Ignis sursum movetur, celerrime quidem, secumque rapit ea, quæ ignit: ita Spiritus sanctus hominem ad sublimia rapit, ut semper in bono proficere et ascendere desideret: ea etiam quæ agit, expedite et cum delectatione agat, viamque mandatorum Dei currat. Quare si quis hæc in se experiat, magnum habet testimonium inhabitantis in se gratiæ. D. Bernardus, serm. de S. Andrea ait: *Nullum præsentis Dei certius testimonium est, quam desiderium gratiæ amplioris.* Idque probat ex Ecclesiastico, cap. XXIV. *Qui edunt me, adhuc esurient, et qui bibunt me, adhuc sitient.* Deus enim hanc appetentiam excitat in justis. Canis venaticus lento incedit gradu, quamdiu feræ alienius vestigium non deprehendit; eo autem reperto, toto impetu rapitur ad speratam prædam: ita qui Spiritus s. dulcedinem degustarunt, toto peccatore ad Deum rapiuntur et proficiunt in desiderio. Ignis enim Spiritus s. inhabitans sursum eos trahit: quam tractionem, qui non sentiunt amplius, jure timeant, ne defervescant, et paulatim decidant.

Ad hæc si cum delectatione facias, quæ tibi præcepta et salutaria sunt, signum est te agere igne Spiritus sancti. Quemadmodum enim ostium oleo inunctum facile et blande movetur in cardine; contra quod inunctum non est, ægre et cum strepitu, auresque ac dentes offendit: ita qui Spiritus s. unctione (ita enim appellatur in hymno ab Ecclesia) præditi sunt, libenter et hilariter, faciunt quæ debent; qui ea destituti difficulter, et cum murmure. Videre id erat in apostolis, qui accepto Spiritu s. *Ibant gaudentes a conspectu concilii*, (ad exequendum unum suum apostolicum) *quoniam digni habitis sunt pro nomine Jesu contumeliam pati*, Act. V. Quare si qui gratia nimis videntur Ecclesiæ præcepta, si concio vel missa paulo protensior tædium ei parit, si

crebriora indicta jejunia aut feræ, si institutæ orationes ad murmur aliquem provocent, timeat is profecto ne sit ostium pigritiæ spiritali unctione carens, juxta id Prov. XXVI. *Sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo.* Quando igitur vidimus indicia Spiritus sancti, advertat nunc unusquisque, an ea in se deprehendat: mittat manum in sinum suum, et exploret cor suum, utrum igne ardeat, an glacie potius rigeat. Ac siquidem ignem hunc non reperit, quamprimum in se accendere curet. Sed quis accendendi modus?

Primo, ignis accenditur flatu. Flatus tuus oratio est. Ora ergo ferventer, ita enim discipuli dum perseverant in oratione, replentur Spiritu sancto. Ad hæc Sapiens: *Invocavi, inquit, et venit in me Spiritus sapientiæ, Sap. VII.*

Secundo, accenditur speculo soli obverso. Speculum hoc meditatio est vitæ et passionis Domini, necnon verbum Dei, teste D. Jacobo. Inspice ergo vitam Christi, et te in ea contemplare: vide quam dissimilis sis magistro et Domino tuo, quam ingratus Deo, quam miser et miserabilis, quot suppliciorum reus, etc. De hoc locutus David, Ps. XXXVIII. cum dixit: *Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis.* Contemplare te in verbo Dei, quia de hoc aiunt duo illi discipuli: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas?* Luc. XXIV.

Tertio, accenditur, percussione, uti patet in silice. Tu ergo percutite et castiga corpus tuum jejuniis, flagellis, ciliciis, tusionibus pectoris. Ita Publicanus ille percussus pectus suam gratiam invenit.

Quarto, affricatione corporum solidorum. Et tu insinua te in honorum societatem, junge te spiritualibus viris, eorum consilia audi et mores imitare.

Denique, ignis ignem accendit. Demitte igitur te per cogitationem in gehennam ignis, et vide num habitare queas cum ardoribus sempiternis. Immitte digitum in candelæ ignem, et si ad horam ferre ignem illum potueris, tunc delibera, an velis servire potius diabolo, an amare Deum? Quod si id minime tuleris, vide quid erit ardere in inferno? Quantum ergo malum erit peccatum, quod non nisi æternis ignibus castigari debet? Quanta tua vesania, qui pro exigua et momentanea voluptate, lucello, vel honoris fumo te immersisti in horrendum illud barathrum? Et cur inde non quamprimum eluctaris, etc?

CONCIO V.

CIRCUMSTANTIÆ ADVENTUS SPIRITUS SANCTI.

- I. Venit in die pentecostes et hora tertia.—II. Venit super sedentes in eadem domo, et sedit super apostolos.—III. Venit repente cum impetu.—IV. Venit cum sono cœlitus emisso.—V. Venit cum vento vehementi.—VI. Replevit totam domum.—VII. Venit Jerosolymam.—VIII. In specie linguæ.—IX. In forma linguæ igneæ.

THEMA.

Factus est repente de cœlo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis. Act. II.

Quando rex aut imperator in celebrem civitatem solemnem pompam ingreditur, mox adest pictor aliquis aut sculptor, qui totam illam pompam accuratissime depingit, et iis qui non interfuerunt, spectandam proponit. Maxima cum pompa hodie ingressus est in orbem terrarum Spiritus sanctus, adeo ut hic dies vocetur a Joële: *Dies Domini magnus et manifestus*, ut exponit S. Petrus, Act. II. Venit enim maximo cum tonitruo, veluti bombardæ sono; venit cum impetu et vento vehementi, velut manu forti; venit de cœlo; venit cum igne: quæ quia magna continent mysteria, idcirco S. Lucas velut pictor egregius, totam illam pompam nobis, quæ oculis eam non spectavimus, accurate depinxit. Videamus ergo picturam.

I. Spiritus s. venit in die pentecostes. Primo, ut significaret legem veterem hoc die mutatam in novam. Notum enim est veterem legem Judæis in monte Sinai datam die quinquagesimo post pascha. Quinquagesimo etiam die data lex gratiæ Christianis in monte Sion (juxta prophetiam Is. II. *De Sion exibit lex, et verbum Domini de Jerosalem*) velut finem imponens legi veteri, sicut res ipsa finem imponit umbræ et figuræ; fuit enim promulgatio legis veteris typus legis novæ. Ibi terræ motu contremuit mons, hic domus discipulorum; ibi inter flammam ignium et micantia fulgura fragor tonitruorum personabat, hic cum ignearum visione linguarum sonitus pariter de cœlo tamquam spiritus vehementis advenit; ibi clangor buccinæ perstrepebat, hic tuba evangelica apostolorum ore insonuit. Unde apostolus, ad Hebr. XII. de hoc ait: *Non enim accessistis ad tractabilem montem et accensibilem, ignem, et turbinem, et caliginem, et procellam, et tubæ sonum; sed accessistis ad Sion montem et civitatem Dei viventis, et Jerosalem cœlestem, et multorum millium angelorum frequentiam, etc.* Videte ne recusetis loquentem, etc. Nimirum illa fuit lex timoris, hæc amoris; illa fuit scripta in tabulis lapideis, hæc in tabulis cordium carnis.

Secundo, ut significaret ex hoc die inci-

pere jubileum plenissimum remissionis peccatorum in toto mundo; etenim numerus quinquagesimus, quem significat vox pentecoste numerus est jubilei, quod erat quovis quinquagesimo anno, in quo poterat quisque redire ad pristinam possessionem suam, alteri venditam, Levit. XXV. similiter hodierno die, quo remissio peccatorum toti mundo prædicari cœpit, incipiebat jubileum Christianorum, quo ad pristinam possessionem, id est, gratiam et gloriam perditam redire quisque poterat. Et hic est annus ille placabilis Domini, quem de tempore gratiæ prædixit Isaias, c. LXI. et interpretatur ipsemet Christus, Luc. IV. in qua omnia peccatorum debita Spiritus s. igne comburi inceperunt.

Tertio, ad designandum, quod ex hoc die incipiat messis Christi, quam vicinam esse dixerat Dominus, Jo. IV. *Videte regiones*, inquit ad discipulos: *Quia jam albæ sunt ad messem*: et mox: *Ego misi vos metere, etc.* Nam uti post pentecosten Judæi falcem mittebant in messem, ita ex hoc die metere inceperunt apostoli in agro Christi. Unde Chrysost. hom. IV. in Acta apost. *Cum falx mittenda erat in messem, cum fructus erant colligendi, cum falx sermonis erat adhibenda, cum colligendæ fruges; tunc Spiritus advolavit velut falx acuta.*

Quarto, in die pentecostes primitiæ frugum offerri Deo debebant, duo videlicet panes primitiarum de duabus decimis similæ fermentationis, Levit. XXIII. Hoc eodem die duos panes primitiarum, id est, duo populi, Judæi et gentiles converti cœperunt et baptizati sunt: ex duabus decimis, hoc est, observatione decem præceptorum in utroque populo.

Venit autem hora tertia (Act. II.) tertia inquam ab ortu solis. Primo, quia tunc apostoli et alii homines erant omnes excitati et vigiles, necnon sobrii adhuc, adeoque magis idonei ad hoc prodigium suscipiendum et considerandum. Secundo, quia illa hora apud Judæos erat orationi destinata, ait Beda. Tertio, quia tunc promulgabatur lex tertia. Prima fuit lex naturæ: secunda Moysis: tertia lex Christi. Quarto, quia Spiritus s. est tertia in Trinitate Persona. Quam ob causam etiam Ecclesia hora precum tertia Spiritum s. invocavit: Nunc sancte nobis Spiritus, etc.

II. Venit super sedentes seu manentes in eadem domo: ad designandum primo, quod non detur Spiritus s. nisi constitutis in domo Ecclesiæ Christi. Ut enim columba a Noe emissa, extra arcam non invenit, ubi requiesceret pes ejus, Gen. VIII. ita nec Spiritus s. extra Ecclesiam Frustra ergo invocant et expectant Spiritum s. ejusque gratiam, quotquot extra Eccle-

siam sunt, uti et Baaliticis illi sacerdotes, III. Reg. XVIII. quibus frustra invocantibus deum suum, ut demitteret illis ignem ad devorandum holocaustum, eludebat Elias dicens: *Clamate voce majore, deus enim est, et forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur.* Clamabant ergo voce majore, sed surdum habuere deum suum, Elias a Deo suo quem petebat ignem statim obtinuit. Sic quantumvis clament hæretici, quantumvis absolvantur a suis pastoribus, non accipiunt Spiritum s. quia non sunt in domo Ecclesiæ Christi, extra quam non est salus, nec absolutio. Secundo, quod non detur ira et odio æstantibus, sed unanimiter sedentibus, id est, pacificis et concordibus. Hoc enim est quod Ps. CXXXII. dixit David: *Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum, etc.* Sicutros Hermon, qui descendit in montem Sion, quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, etc. Quo loco Theodoretus per rorem interpretatur Spiritum s. missum in montem Sion. Porro ros non cadit in terram sæviente tempestate, sed tranquilla: sic Spiritus s. non venit super iracundos, et odio flagrantes; quietos vult et pacificos. Mons Hermon licet interfluo Jordane dividatur a monte Sion, qui tamen altissimus et amplissimus est, cœlum designat vel Christum a quo descendit Spiritus s. in Sion: licet inter Christum tunc et apostolos magna esset distantia loci. Dicitur sedit super apostolos. Primo, ut eos inactoraret doctores orbis, et quodammodo coronaret, ut volunt Ammonius hic, et Cyrillus Hieros. catech. XVII. Secundo, ut ostenderet se in iis eorumque successoribus permansurum usque ad finem mundi, juxta promissum Christi, Jo. XIV. Ita Chrysostomus.

III. Venit repente, seu cum impetu. Primo, ut miraculum hujus missionis manifestum esset. Cum enim naturale tonitruum sit, prius advehitur nubes, micant a longe fulgura et subaudiuntur de procul bombi, non ita ibi: sed repente factus est de cœlo sonus: *Ut subita consternatione*, inquit Oecumenius, *et metu excitaret et omnes ad concurrendum impelleret: sensibiliter vero ut miraculum confirmaret, quod omni caret calumnia, etc.* Unde subdit postea Lucas: *Facta autem hac voce convenit multitudo et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes.* Fuit ergo repentinus iste sonitus quasi sonitus campanæ, quæ instante publica necessitate pulsatur ad convocandum populum. Voluit enim Deus convocare populum ad primam apostolorum concionem, ut omnes intelligerent, non hominum, sed Dei promulgandum esse verbum.

Secundo, ad significandum quod Spiritus sanctus credentibus quos replet, fervorem im-